HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שוכן הבירה. יליע שעשוי על שער מזרח ומקרי שוכן הבירה מנחומות בפרק שני הלחם (דף נח.): יח) **שיהו חומין נוטלין בקטנה.** כשהיו מתניו עם החומין לעשות כך וכך חמות מלמלכה לבדק הבית היו מתניו בשל משה והן עושין יט) למלה הגדולה למלת אחת שעושין בשוכן הבירה: **שלא יבואו לידי מעילה.** שלא יהנו מן ההקדש לאחר שיעשו בחומה מדה שממנין שמא יפחתו ל"ש ללמטה הילוך מחזירין בגדולה: **ואפילו למה לי.** בחד מגי כ) (בחומה) [בגד מלותה] של משה שהיו ו' טפחים: **חדא לדהכא וחדא לספא.** שמלאכת טורח היו מתניו בשל משה ומחזירין לאחוריו ע) **שגדולה היממה מלי מלבע: לבניינא.** למומה נוטלין בשל משה וממחזירין בחומה שיתירה עליה לשבע: **מתני' אין בין ביצים או אין לו אלא ביצה אחת.** הוי מוס: **שני ביסין.** לכל בהמה יש לה לכל ביצה כים אחת לפי שהכים חלוק בחמלעיתו ומבחון ניכר שהרי בחמלע הוא משוקע וגרלית בו שורה העמוקה: **ומוחזירין אותו על עגולו גרסינן.** וכשי למרינן בעירובין כפ' כילד מעבירין (דף נג.): אלחזו חנן עלו עכוחו חנן. על עכוחו על (ע) שגבומיו אחת מוסיפין את הבכור שאין לו אלא ביצה אחת. **וממעך.** וממשמש בכים ובכליס ואם יש (י) אין לו אלא ביצה אחת ר' ישמעאל אומר אם יש לו שני כיסין יש לו ב' ביצים אין לו: יא) שני כיסין אין לו אלא ביצה אחת ר"ע אומר יב)מושיבו על יג)עכוזו וממעך אם יש ביצה סופו לצאת מעשה שמיעך ולא יצא יד) נשחטה ונמצאת דבוקה בכסלים והתיר ר"ע ואסר רבי יוחנן בן נורי: **גמ'** השתא אין לו אלא ביצה אחת אמרת הוי מומא אין לו כלל מיבעיא חסורי מיחסרא והכי קתני אין לו שתי ביצים בשתי כיסין אלא בכים אחד א"נ שתי כיסין וביצה אחת הרי זה מום ר' ישמעאל אומר יש לו ב' כיסים בידוע שיש לו ב' ביצים אין לו אלא כיס אחד כמי שאין לו אלא ביצה אחת דמי ואתא ר"ע למימר בידוע לא אמרינן אלא מושיבו על עכוזו וממעך אם יש טו ביצה סופו לצאת: ומעשה שמיעך ולא יצא וכו': טז)תניא א"ר יוסי מעשה בפירן של בית מנחם שמיעך ולא יז)יצאת ונשחטה ונמצאת דבוקה בכסלים והתיר ר"ע ואסר רבי יוחנן בן נורי אמר לו ר"ע לר' יוחנן בן נורי יח)עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל אמר לו רבי יוחנן בן נורי לר"ע עד מתי אתה מאכיל יט) ישראל נבילות לאו מישחט שחטיה אלא טריפות לא איסור טריפות הוא אלא עד מתי אתה מאכיל ישראל קדשים בחוץ: **מתני'** כ)בעל חמש רגלים או שאין לו אלא שלש ושרגליו כא)(שהוא) קלוטות כשל חמור כב)והשחול והכסול איזהו שחול שנשמטה יריכו וכסול שאחת כג) (ג) כד)מיריכים גבוהות: **גמ'** כה)א"ר הונא לא שנו אלא שחסר ויתר ביד אבל כברגל טרפה נמי הוי דכל יתיר כו)כנטול דמי אמר רב פפא לא תימא דעגילן ולא סדיקן אלא כיון דעגילן אע"ג דסדיקן: והשחול והכסול וכו': ת"ר איזהו כסול ואיזהו שחול שחול שנשמטה יריכו כסול שרגלו אחד בתוך הכסל ורגלו אחד ע"ג הכסל כז)תנא השרוע והקלוט שרוע שנשתרבב כח) לו יריכו קלוט שרגליו קלוטות כשל חמור וכשל סוס: **מתני'** כט)נשבר עצם ידו ועצם רגלו אע"פ שאינו ניכר מומין אלו מנה אילא ביבנה והודו לו חכמים ועוד ג' הוסיף אמרו לו לא שמענו [אלא](ל) לא) את אלו לב)שגלגל עינו עגול כשל אדם לג)ופיו דומה כשל חזיר לד)ושיניטל רוב המדבר לה) (ה) בלשונו ב"ד של אחריהן אמרו ה"ז מום: **גמ'** אינו ניכר מי קא הוי מומא אמר רב פפא אינו ניכר מחמת עצמו אבל ניכר מחמת מלאכה: מומין אלו מנה וכו': למימרא דלאו היינו אורחיה ורמינהו לו)המפלת ימין בהמה וחיה ועוף בין טמאין בין טהורין אם זכר תשב לזכר אם נקבה תשב לנקבה אינו ידוע תשב לזכר ולנקבה דברי ר"מ ואמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מ"ט דר"מ הואיל וגלגל עינו עגול כשל אדם אמר רב יוסף ל"ק הא באומכא הא לו)בחיוורא: ופיו דומה כשל חזיר: אמר רב פפא לא תימא דשפיד ופרום אלא כיון דפרום אף על גב דלא שפיד: ושניטל רוב המדבר לח) שבלשונו: מתני' מני רבי יהודה היא דתניא לט)ואת שניטל רוב הלשון רבי יהודה אומר רוב המדבר של לשונו: **מתני'** מא)ומעשה שהלחי שהתחתון עודף על העליון ושאל מב) (ו) ר"ג לחכמים ואמרו ?הרי זה מום: **גמ'** מאי תנא דקתני ומעשה משום דתנן פיו דומה לחזיר ופליגי רבנן עליה דרבי (ו) וקאמרינן כי פליגי רבנן עליה דרבי בשפתו עליונה עודפת על התחתונה אבל שהתחתונה עודפת על העליונה הרי זה מום ומעשה

מג) **בפירן** של בית מנחם. פירש בקונטרס שם כספר ומסופסמא (פ"ד) כמו בפרה של בית מנחם כמו בהמה [מעשה בפרה של בית מנחם] שניטלה לחם שלה (סנהדרין דף נ.): **שנשמטה** יריכו. פי' בקונטרס לישנויי"ר נלע"ן וכגון דלא לישנוי ניניה דאי לישנוי ניניה טריפה נמי הוי כדאמר בגלוה שלא יבואו לידי מעילה מד) תרתי למה לי חדא דכספא וזהבא וחדא דבנייאנא רב נחמן בר יצחק ואי תימא רב הונא בר נתן מ לאותה ששנינו (ב) שיש בשר בין חוליא לחוליא מלא אצבע: **מתני'** ?אין לו אלא ביצה אחת ר' ישמעאל אומר אם יש לו שני כיסין יש לו ב' ביצים אין לו נ שני כיסין אין לו אלא ביצה אחת ר"ע אומר נ מושיבו על עכוזו וממעך אם יש ס ביצה סופו לצאת: ומעשה שמיעך ולא יצא וכו': ע תניא א"ר יוסי מעשה בפירן של בית מנחם שמיעך ולא פ יצאת ונשחטה ונמצאת דבוקה בכסלים והתיר ר"ע ואסר רבי יוחנן בן נורי אמר לו ר"ע לר' יוחנן בן נורי עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל אמר לו רבי יוחנן בן נורי לר"ע עד מתי אתה מאכיל פ ישראל נבילות לאו מישחט שחטיה אלא טריפות לא איסור טריפות הוא אלא עד מתי אתה מאכיל ישראל קדשים בחוץ: **מתני'** צ)בעל חמש רגלים או שאין לו אלא שלש ושרגליו צא)(שהוא) קלוטות כשל חמור צב)והשחול והכסול איזהו שחול שנשמטה יריכו וכסול שאחת צג) (ג) צד)מיריכים גבוהות: **גמ'** צה)א"ר הונא לא שנו אלא שחסר ויתר ביד אבל צו'ברגל טרפה נמי הוי דכל יתיר צז)כנטול דמי אמר רב פפא לא תימא דעגילן ולא סדיקן אלא כיון דעגילן אע"ג דסדיקן: והשחול והכסול וכו': ת"ר איזהו כסול ואיזהו שחול שחול שנשמטה יריכו כסול שרגלו אחד בתוך הכסל ורגלו אחד ע"ג הכסל צח)תנא השרוע והקלוט שרוע שנשתרבב צט) לו יריכו קלוט שרגליו קלוטות כשל חמור וכשל סוס: **מתני'** ק)נשבר עצם ידו ועצם רגלו אע"פ שאינו ניכר מומין אלו מנה אילא ביבנה והודו לו חכמים ועוד ג' הוסיף אמרו לו לא שמענו [אלא](ל) את אלו ק)שגלגל עינו עגול כשל אדם קא)ופיו דומה כשל חזיר קב)ושיניטל רוב המדבר קג) (ה) בלשונו ב"ד של אחריהן אמרו ה"ז מום: **גמ'** אינו ניכר מי קא הוי מומא אמר רב פפא אינו ניכר מחמת עצמו אבל ניכר מחמת מלאכה: מומין אלו מנה וכו': למימרא דלאו היינו אורחיה ורמינהו ק)המפלת ימין בהמה וחיה ועוף בין טמאין בין טהורין אם זכר תשב לזכר אם נקבה תשב לנקבה אינו ידוע תשב לזכר ולנקבה דברי ר"מ ואמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מ"ט דר"מ הואיל וגלגל עינו עגול כשל אדם אמר רב יוסף ל"ק הא באומכא הא קג)בחיוורא: ופיו דומה כשל חזיר: אמר רב פפא לא תימא דשפיד ופרום אלא כיון דפרום אף על גב דלא שפיד: ושניטל רוב המדבר קד) שבלשונו: מתני' מני רבי יהודה היא דתניא קה)ואת שניטל רוב הלשון רבי יהודה אומר רוב המדבר של לשונו: **מתני'** קו)ומעשה שהלחי שהתחתון עודף על העליון ושאל קז) (ו) ר"ג לחכמים ואמרו ?הרי זה מום: **גמ'** מאי תנא דקתני ומעשה משום דתנן פיו דומה לחזיר ופליגי רבנן עליה דרבי (ו) וקאמרינן כי פליגי רבנן עליה דרבי בשפתו עליונה עודפת על התחתונה אבל שהתחתונה עודפת על העליונה הרי זה מום ומעשה

בשוכן הבירה אחת על קרן מזרחית צפונית ואחת על קרן מזרחית דרומית שעל קרן מזרחית צפונית היתה יתירה על של משה חצי אצבע ושעל קרן מזרחית דרומית היתה יתירה עליה חצי אצבע נמצאת יתירה על של משה אצבע ולמה היו אחת גדולה ואחת קטנה (ע) אכשהיו אומנין נוטלין בקטנה ומחזירין בגדולה שלא יבואו לידי מעילה (ב) תרתי למה לי חדא דכספא וזהבא וחדא דבנייאנא רב נחמן בר יצחק ואי תימא רב הונא בר נתן לאותה ששנינו (ב) שיש בשר בין חוליא לחוליא מלא אצבע: **מתני'** ?אין לו אלא ביצה אחת ר' ישמעאל אומר אם יש לו שני כיסין יש לו ב' ביצים אין לו נ שני כיסין אין לו אלא ביצה אחת ר"ע אומר נ מושיבו על עכוזו וממעך אם יש ס ביצה סופו לצאת: ומעשה שמיעך ולא יצא וכו': ע תניא א"ר יוסי מעשה בפירן של בית מנחם שמיעך ולא פ יצאת ונשחטה ונמצאת דבוקה בכסלים והתיר ר"ע ואסר רבי יוחנן בן נורי אמר לו ר"ע לר' יוחנן בן נורי עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל אמר לו רבי יוחנן בן נורי לר"ע עד מתי אתה מאכיל פ ישראל נבילות לאו מישחט שחטיה אלא טריפות לא איסור טריפות הוא אלא עד מתי אתה מאכיל ישראל קדשים בחוץ: **מתני'** צ)בעל חמש רגלים או שאין לו אלא שלש ושרגליו צא)(שהוא) קלוטות כשל חמור צב)והשחול והכסול איזהו שחול שנשמטה יריכו וכסול שאחת צג) (ג) צד)מיריכים גבוהות: **גמ'** צה)א"ר הונא לא שנו אלא שחסר ויתר ביד אבל צו'ברגל טרפה נמי הוי דכל יתיר צז)כנטול דמי אמר רב פפא לא תימא דעגילן ולא סדיקן אלא כיון דעגילן אע"ג דסדיקן: והשחול והכסול וכו': ת"ר איזהו כסול ואיזהו שחול שחול שנשמטה יריכו כסול שרגלו אחד בתוך הכסל ורגלו אחד ע"ג הכסל צח)תנא השרוע והקלוט שרוע שנשתרבב צט) לו יריכו קלוט שרגליו קלוטות כשל חמור וכשל סוס: **מתני'** ק)נשבר עצם ידו ועצם רגלו אע"פ שאינו ניכר מומין אלו מנה אילא ביבנה והודו לו חכמים ועוד ג' הוסיף אמרו לו לא שמענו [אלא](ל) את אלו ק)שגלגל עינו עגול כשל אדם קא)ופיו דומה כשל חזיר קב)ושיניטל רוב המדבר קג) (ה) בלשונו ב"ד של אחריהן אמרו ה"ז מום: **גמ'** אינו ניכר מי קא הוי מומא אמר רב פפא אינו ניכר מחמת עצמו אבל ניכר מחמת מלאכה: מומין אלו מנה וכו': למימרא דלאו היינו אורחיה ורמינהו ק)המפלת ימין בהמה וחיה ועוף בין טמאין בין טהורין אם זכר תשב לזכר אם נקבה תשב לנקבה אינו ידוע תשב לזכר ולנקבה דברי ר"מ ואמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מ"ט דר"מ הואיל וגלגל עינו עגול כשל אדם אמר רב יוסף ל"ק הא באומכא הא קג)בחיוורא: ופיו דומה כשל חזיר: אמר רב פפא לא תימא דשפיד ופרום אלא כיון דפרום אף על גב דלא שפיד: ושניטל רוב המדבר קד) שבלשונו: מתני' מני רבי יהודה היא דתניא קה)ואת שניטל רוב הלשון רבי יהודה אומר רוב המדבר של לשונו: **מתני'** קו)ומעשה שהלחי שהתחתון עודף על העליון ושאל קז) (ו) ר"ג לחכמים ואמרו ?הרי זה מום: **גמ'** מאי תנא דקתני ומעשה משום דתנן פיו דומה לחזיר ופליגי רבנן עליה דרבי (ו) וקאמרינן כי פליגי רבנן עליה דרבי בשפתו עליונה עודפת על התחתונה אבל שהתחתונה עודפת על העליונה הרי זה מום ומעשה

אינו ניכר לחרן מי הוי מומא מומין שבגלוי בעינן: אבל ניכר מחמת מלאכה. שכשהולך נראה והליכה קרי מלאכה: למימרא דלא היינו אורחיה. למיהני עינו עגול כשל אדם: תשב לזכר ולנקבה. דמ' זכר ומיגווייהו נטרה י"ד ימי טומאה ולנקבה: הא באומכא והא בציריא. כלומר אומכא דעינה אורחיה למיהני עגול כשל אדם: ציריא. כלומר כוליה חריץ של עין לאו אורחיה: דשפיד. חד כשל חזיר: ופריס. ששפתו עקומה למעלה כחזיר: ופליגי רבנן עליה. דאמרי לא שמענו את אלו: והתנן בפירקין דלקמן. שפתו העליונה עודפת כו':

שיטה מקובצת

א) שהיו אומנים: ב) מעילה ותרתי למה: ג) נתן אמר לאותה ששנינו או שיש: ד) לו אלא כיס אחד אין לו: ה) מושיבו אותו על כר: אם יש שם ביצה: ו) יצא ונשחט ונמצאת: ז) יש שם וכר: מעשה בפירון אות ך' נמחק: ח) יצאת ונשחט אות ה' נמחק: ט) מאכיל לישראל: י) תי שהוא נמחק: יא) מירכותיו גבוהות משל חברתה: יב) תי לו נמחק: יג) אלא אלו את שגלגל עינו נדה כ"ג ושם רפ"ג בירושלמי: יד) המדבר של לשונו ב"ד של אחריהן אמרו הרי אלו מומין: טו) של לשונו אות ב' נמחק: טז) מעשה אות ר' נמחק: יז) ושאל ר' שמעון בן גמליאל: יח) מה"ד שהיו אומנין: יט) עושין במדה הגדולה למדת אחת מאותן שבשושן הבירה: כ) תפני עם שלו: כא) יש שם שנחטכו: כב) מה"ד בפירוש: כג) ג' רגלים ב' רגלים: כד) שלה טריפה וקימא לן בהמה המדבר הס"ד: כה) מחמת מלאכה שצולע והילוך רגל בהמה זו: כו) גלגל עין של בהמה עגול כשל אדם: כז) טמאה היא כולה תי לידה נמחק: כח) מושב העין הלובן כו' צריא וההיא ודאי: כט) מה"ד בפירוש שלי:

רבינו גרשום

דיתירה על של משה דהוי ד' בטפח של כל אדם: ורב נחמן אמר לאצבע דמתניתין דבין חוליא לחוליא: רבי עקיבא אומר. אע"ג דיש לו ב' כיסין בידוע שיש לו ב' ביצים והאחת טמונה בבטן אלא בת בודקו מושיבו לבכור על עכוזו ועל זנבו ועל עגבותיו וממעך בכיס ואם יש שם ביצה אחרת סופה לצאת: והתיר ר' עקיבא. דיניו דנתמעך ולא יצא הוי מום ומותר לאוכלו: ר' יוחנן בן נורי אסר והואיל ונמצאת: אין לו אלא כיס אחד אע"ג דיש לו ב' ביצים כמי שאין לו אלא ביצה אחת דמי ואתא ר' עקיבא וכו': מעשה בפרה של בית מנחם. אתה מכלה ממונן של ישראל. דכיון שאתה אוסרן לאכול בחוץ אין לו תקנה אלא קבורה. קדשים בחוץ. דתם הוי ואינו נאכל אלא בירושלם ג): טרפה נמי הוי. דכל יתיר כנטול דמי ותנן בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה טרפה דשם ישנו לצומת הגידים: שגרגלו אחת נכנסת בתוך הכסלים ורגלו אחת על גבי הכסל לסוף הכסל כדרכו: שנשתרבבה ירכו. שארוכה מחברתה: ושניטל רוב המדבר של לשונו. רוב מן הלשון שנפרד מן החיך התחתון אותו שיכול לכפוף למעלה:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ותמת קטנה שיהיו מומין וכו' ותרתי למה לי מדמ לכספא וזהבא ומדמ לבנינא: (ב) שם למאי שנינו אי שים: (ג) שם במאי שלחת מירכותיו גבוהה: (ד) שם במאי אלו את שגלגל: (ה) שם המדבר של לשונו ב"ד של אחריהן אמרו הרי אלו מומין: (ו) שם במאי ומשל רבן שמעון בן גמליאל לחכמים: (ז) גמ' ופליגי רבנן עליה דר' אילא וקאמרינן וכי' דר' אילא בשפתו: (ח) רש"י ד"ה ומתני וכו' קני ובאותה של מעשה: (ט) ד"ה ומושיבין אותו וכו' על עגבת תמת וכו' ניכר בכים כפ"ד: (י) ד"ה וממעך וכו' ואם יש שם ביצה תמת קופה לצאת: (כ) ד"ה וחתיר וכו' הואיל ולא מצאה במקומה כשמיעך ומשמש כפ"ד: (ל) ד"ה מכולי וכו' ניכר בהמת תמת ושני וכו' ניכר תמת דמי כל"ל ותיבת במעך נמחק: (מ) ד"ה מתני לא הייתה הוו ניד הירך לבעל ה' רגלים ג' ידים וד' רגלים ולבעל ג' גד ג' רגלים ויד תמת לניד ירך ומכל שלה יד) נניכה וקי"ל כבהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה טרפה ועוד בוקע לתמת דשם מדוכתיה טרפה: **גמ' תימא.** דמכל וכל דומות לממול דעגילן ולא סדיקן: **אלא כיון דעגילן.** כשל ממול הוי מוס לפרקמת בהמה טהורה אין עגולות: **כשל.** פלנ"ק: **כשל.** כך דרך בהמה שהירך מחוברת בחליט סמוך לכשלים ולא למעלה מן הכשלים (מ) דהיינו על גב החליט: **שנשתרבבה יריכו.** שחמת מיריכותיו גדולה מחבירתה: **מתני' לא שמענו אלא אלו.** שהוכרו למעלה. ואלו הן הג' שהוסיף את שגלגל עינו כו': **לב) חזיר.** מפרש בגמ': **רוב המדבר.** היינו (ס) קלח הלשון שאינו דבוק במלקומיו יח): **גמ' מאי טעמא.** שמיעך ולא יצא: **עלמא.** שאין הכבר נראה אבל ניכר הוא מחמת יט) שנולע והילוך הרגל זו היא מלאכתו כ): **דלאו היינו אורחיה.** שיהא גלגל כא) של בהמה עגול: **אפילו זכר.** ימי טומאה שבעה וג'ב ימי טהרה: **אפילו נקבה.** י"ד ימי טומאה וס"ו טהרה: **זכר ונקבה.** למומרא ימי טומאה דנקיבה שבועיים וימי טהר דזכר ללמ יהא לה אלא ג'ב ימי טהרה: **מאי טעמא דר' מאיר.** דלמר סיולדת מין בהמה טומאה כא) לידה כולד טומאת: **הואיל.** ולומה לאדם בגלגל העין: **כאחומא.** שמור של עין הבהמה כ) (לימו) עגול כשל אדם: **הא בגירית.** כל בית מוצא כג) הלובן וסמיכת קרי ליריח והוא ולאי [לימו] עגול כשל אדם: **לא תימא.** דבעי' דומה למחזיר מכל וכל דשפיד ופרים. שפיד פיו עגול פרים שספה שליונה ולחייס העליונות עודפות על התחתונות. ומפי המורה לימתר לן ליפכל דשפיד שלחייו העליונות הולכות וממתלדות כשפוד: **גמ' מאי תנא.** דלמר לאחי כד) **מעשה** דקתני מעשה הס"ד בהמה שניטלה לחם שלה (סנהדרין דף נ.): **שנשמטה** יריכו. פי' בקונטרס לישנויי"ר נלע"ן וכגון דלא לישנוי ניניה דאי לישנוי ניניה טריפה נמי הוי כדאמר בגלוה שלא יבואו לידי מעילה מד) תרתי למה לי חדא דכספא וזהבא וחדא דבנייאנא רב נחמן בר יצחק ואי תימא רב הונא בר נתן לאותה ששנינו (ב) שיש בשר בין חוליא לחוליא מלא אצבע: **מתני'** ?אין לו אלא ביצה אחת ר' ישמעאל אומר אם יש לו שני כיסין יש לו ב' ביצים אין לו נ שני כיסין אין לו אלא ביצה אחת ר"ע אומר נ מושיבו על עכוזו וממעך אם יש ס ביצה סופו לצאת: ומעשה שמיעך ולא יצא וכו': ע תניא א"ר יוסי מעשה בפירן של בית מנחם שמיעך ולא פ יצאת ונשחטה ונמצאת דבוקה בכסלים והתיר ר"ע ואסר רבי יוחנן בן נורי אמר לו ר"ע לר' יוחנן בן נורי עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל אמר לו רבי יוחנן בן נורי לר"ע עד מתי אתה מאכיל פ ישראל נבילות לאו מישחט שחטיה אלא טריפות לא איסור טריפות הוא אלא עד מתי אתה מאכיל ישראל קדשים בחוץ: **מתני'** צ)בעל חמש רגלים או שאין לו אלא שלש ושרגליו צא)(שהוא) קלוטות כשל חמור צב)והשחול והכסול איזהו שחול שנשמטה יריכו וכסול שאחת צג) (ג) צד)מיריכים גבוהות: **גמ'** צה)א"ר הונא לא שנו אלא שחסר ויתר ביד אבל צו'ברגל טרפה נמי הוי דכל יתיר צז)כנטול דמי אמר רב פפא לא תימא דעגילן ולא סדיקן אלא כיון דעגילן אע"ג דסדיקן: והשחול והכסול וכו': ת"ר איזהו כסול ואיזהו שחול שחול שנשמטה יריכו כסול שרגלו אחד בתוך הכסל ורגלו אחד ע"ג הכסל צח)תנא השרוע והקלוט שרוע שנשתרבב צט) לו יריכו קלוט שרגליו קלוטות כשל חמור וכשל סוס: **מתני'** ק)נשבר עצם ידו ועצם רגלו אע"פ שאינו ניכר מומין אלו מנה אילא ביבנה והודו לו חכמים ועוד ג' הוסיף אמרו לו לא שמענו [אלא](ל) את אלו ק)שגלגל עינו עגול כשל אדם קא)ופיו דומה כשל חזיר קב)ושיניטל רוב המדבר קג) (ה) בלשונו ב"ד של אחריהן אמרו ה"ז מום: **גמ'** אינו ניכר מי קא הוי מומא אמר רב פפא אינו ניכר מחמת עצמו אבל ניכר מחמת מלאכה: מומין אלו מנה וכו': למימרא דלאו היינו אורחיה ורמינהו ק)המפלת ימין בהמה וחיה ועוף בין טמאין בין טהורין אם זכר תשב לזכר אם נקבה תשב לנקבה אינו ידוע תשב לזכר ולנקבה דברי ר"מ ואמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מ"ט דר"מ הואיל וגלגל עינו עגול כשל אדם אמר רב יוסף ל"ק הא באומכא הא קג)בחיוורא: ופיו דומה כשל חזיר: אמר רב פפא לא תימא דשפיד ופרום אלא כיון דפרום אף על גב דלא שפיד: ושניטל רוב המדבר קד) שבלשונו: מתני' מני רבי יהודה היא דתניא קה)ואת שניטל רוב הלשון רבי יהודה אומר רוב המדבר של לשונו: **מתני'** קו)ומעשה שהלחי שהתחתון עודף על העליון ושאל קז) (ו) ר"ג לחכמים ואמרו ?הרי זה מום: **גמ'** מאי תנא דקתני ומעשה משום דתנן פיו דומה לחזיר ופליגי רבנן עליה דרבי (ו) וקאמרינן כי פליגי רבנן עליה דרבי בשפתו עליונה עודפת על התחתונה אבל שהתחתונה עודפת על העליונה הרי זה מום ומעשה

לז) א מיי' פ"ח מהלכות מעילה ותרומות הלכה ה:
לח) ב ג מיי' פ"ג מהל' בכורות הל' ה ופ"ז מהל' מקדש הל' ח ופ"ח מהל' ביאת מקדש הל' ח: טור י"ד סימן שט:
לט) ד מיי' פ"ג מהל' מעילה הלכה ה: טור י"ד סימן שט:
מ) ה מיי' פ"ו מהל' ביאת מקדש הל' יח: טור י"ד סימן שט:
מא) ח מיי' פ"ב מהלכות תמורה הלכה טו טור י"ד סימן שט:
מב) ט מיי' פ"ו מהלכות ביאת מקדש הלכה ו טור שם:
מג) י מיי' פ"י מהלכות תמורה הלכה ב טור שם:
מד) כ מיי' פ"ו מהלכות ביאת מקדש הל' ט ופ"ח מהל' מעילה הלכה יב: טור י"ד סימן שעיב ג:
מה) ל מיי' פ"ח מהל' מעילה הל' ט טוש"ע י"ד סימן קלד סעיף ג:
מו) מ מיי' פ"ו מהלכות ביאת מקדש הל' ט ופ"ח מהל' מעילה הלכה יב טור י"ד סימן שט:

מסורת הש"ס

ע) [שיהיו נג.], ס) [תוספתא פ"ד ה"א וש"ס], ג) [תוליו נו.], ד) תוליו נח.], ה) תוליו מח.], ו) [תוליו נח.]: ז) ר"ש כנגעים ריש פרקא ורבינו שמשון שם קלוטות כשל תמור תמר רפ פפא כו' ל"ק, ח) תגיה ל"ק, ט) [בגד כג.], י) [לעיל ג.], כ) נדה כג.], ל) מוסף עג. כריתות ז:, מ) [ל"ל בריש כריתות ומ"ש ומ"ל מה"ד שהיו אומנין ומ"ש בגמרא מפני מה אמרו כו' ומ"ש ומ"ל מה"ד בפירוש], נ) [ל"ל בריש פרקין] מחוס הסוכה דף נשמוה. ע) עיין ל"ש שם משה שהוא ס) כתן שיין ד"ה שם משה ו' טפחים הס"ד ותמ"ל מה"ד כשהיו אומנין כו' למתן אמה הגדולה שיתירה עליה למטה הס"ד ותמ"ל מה"ד שגא יבואו לידי מעילה ומ"ש כו' ומ"ל מה"ד שהיו אומנין ומ"ש ומ"ל מה"ד שהיו אומנין], ק) [תוליו נח.], ר) [תוליו נח.], ש) [תוליו נח.], ת) [תוליו נח.], א) [תוליו נח.], ב) [תוליו נח.], ג) [תוליו נח.], ד) [תוליו נח.], ה) [תוליו נח.], ו) [תוליו נח.], ז) [תוליו נח.], ח) [תוליו נח.], ט) [תוליו נח.], י) [תוליו נח.], כ) [תוליו נח.], ל) [תוליו נח.], מ) [תוליו נח.], נ) [תוליו נח.], ס) [תוליו נח.], ע) [תוליו נח.], פ) [תוליו נח.], צ) [תוליו נח.